

היום נלמד בעזרת ה':

זבחים דף פח

משנה: כלי הלח: כלי מדידה לדבר 'לח' (= נוזלי) כגון יין ושמן, הנצרכים למדידת הנסכים והמנחות, מקדש את הדבר הלח שניתן בתוכו ('בקדושת הגוף'). וכלי המדידה של דבר 'יבש' הנצרך למדידת המנחות, מקדש את הדבר היבש שניתן בתוכו.

כלי הקודש שניקבו: שנעשה בהם חור. אם הם עדיין יכולים לשמש למלאכתם ככראשונה כשהיו שלמים, הם מקדשים את הניתן בתוכם. אבל אם לאו, הם לא מוגדרים 'כלי' וממילא אינם מקדשים את הניתן בתוכם.

וכולן אין מקדשין אלא בקודש: כל הכלים מקדשים את הניתן בתוכם רק כשהם בעזרה, אבל אם הכניס לתוכם לח או יבש מחוץ לעזרה אינם מקדשים אותו.

נמרא: אמר שמואל: כל מה שאמרנו שכלי לח לא מקדש יבש, דוקא כלי מדידה של דבר לח. אבל 'המזרק' מקדש את המנחה הניתנת בתוכו. שנאמר בקרבן הנשיאים "וקרבנו קרעת כסף אחת... **מזרק אחד**... שניהם **מלאים סולת** כלולה בשמן למנחה", מוכח שהמזרק מקדש את המנחה שבתוכו.

קושיא: א"ל רב אחא מדיפתי לרבינא - **מנחה לחה היא:** אין ראייה מהמנחה של הנשיאים, בגלל שהיה בתוכה שמן וממילא היא נחשבת לדבר 'לח'. **אמר ליה - לא נצרכה אלא ליבש שבה:** השמן לא מתערבב בכל הגרגירים, ונשארים גרגירים יבשים ללא שמן, ובכל אופן הם מתקדשים במזרק. **איבעית אימא מנחה לגבי דם כיבש דמי:** ביחס לדם שהוא הדבר הניתן תמיד במזרק, נחשבת המנחה לדבר יבש אפילו אם יש בה שמן. ואם המזרק מקדש אותה, אם כן המזרק מקדש גם דבר יבש לגמרי.

אמר שמואל כלי שרת: כלי שרת לא מקדשים את המונח בתוכם אלא בתנאים הבאים. א. הכלים שלמים ללא נקב. ב. מניחים בתוכם את הכמות המלאה הנצרכת

(כגון עישרון למנחה), ולא פחות. כי הכלי מקדש רק את מה שראוי להיות בתוכו, דהיינו מה שבכמות הנצרכת למנחה. ג. הכמות אינה עוברת את גובה הכלי, אבל אם היא גדושה, החלק שעובר את גובה הכלי אינו מתקדש.

ואמרי לה: יש גורסים בדברי שמואל, במקום 'אין מקדשין אלא מתוכם', 'אין מקדשין אלא מבפנים' כלומר רק בתוך העזרה.

שאלה: מאי ביניהו? תשובה: איכא ביניהו בירוצי מדות: ההבדל בין הגרסאות בדברי שמואל, האם מידה גדושה העוברת את גובה הכלי מתקדשת או לא. לגירסה הראשונה לא, לגירסה השניה כן.

במתניתא תנא: בכרייתא הזו כתובים כל ארבעת התנאים ביחד.

א"ר אסי א"ר יוחנן: מה שאמרנו שהכלים מקדשים רק אם המידה שבתוכם מלאה ואינה חסרה, כל זה דוקא כשהוא מכניס כמות חסרה ואין דעתו להוסיף ולהשלים אותה. אבל אם דעתו להוסיף ולהשלימה, כל מה שנכנס ראשון ראשון מתקדש.

תניא נמי הכי: נאמר "שניהם מלאים" ללמד שהם מקדשים רק כשהכמויות שבתוכם שלמות ולא חסרות מהנצרך. ואמר על כך רבי יוסי אימתי וכו'.

*

למדנו במשנה - אין כלי הלח מקדש [וכו':] אין כלי למדידת לח מקדש את הדבר היבש שבתוכו, ואין כלי היבש מקדש את הלח שבתוכו.

אמר רב ואיתימא רב אסי: אמנם הכלים לא מקדשים את הדברים המונחים בתוכם שאינם ממינם, לגבי הקרבה על המזבח. אבל הם כן מקדשים אותם להיפסל. דהיינו להיפסל בלינה או בטומאה או ביציאה חוץ לעזרה.

איכא דמתני לה אהא: יש השונים את דברי רב על הכרייתא הבאה. אין מביאין מנחות, ונסכים, ומנחת נסכים של קרבן בהמה, וביכורים. מן 'המדומע' (= תרומה שנתערבה בחולין), למרות שהיא מותרת לכהן, כי צריך שהיא תהיה מותרת לכל ישראל. ואין צריך לומר שלא מביאים מערלה, ומכלאי הכרם, שהם אסורים אף לכהנים. ואם הביא מהנ"ל לא נתקדשו. ועל כך אמר רב שלגבי מנחות ונסכים

אמנם הכלי לא קידש אותם להקרבה, אבל קידש אותם להיפסל. ולכן הם לא יכולים לצאת לחולין אלא הולכים לשריפה.

*

ת"ר כלי קדש שניקבו: 'אין עניות במקום עשירות' ולכן לא משתמשים בבית המקדש בכלים שבורים שעברו תיקון. ולכן כלי קודש שיש בהם חור, לא מתיכים אותם סביבות החור בשביל לסתום אותו. ולא מתיכים 'אבר' (= עופרת) בשביל לסתום אותו. ואם הם נפגמו לא מתקנים אותם.

סכין של בית המקדש שנפגמה פגימה גדולה, אין משחזים אותה, אם תיקון ההשחזה יהיה ניכר. ואם נשמטה הקת מהסכין אין מחזירים אותה.

אבא שאול אומר וכו': היתה בבית המקדש סכין שהיתה נפגמה תמיד בפגימות דקות, ומשום כך היתה גורמת להטריף את הקרבנות. ולכן החליטו הכהנים לגנוז אותה.

*

ת"ר בגדי כהונה: את בגדי הכהונה לא היו עושים על ידי תפירת יריעות זו לזו, אלא היו אורגים את כל הבגד שלם ומוכן ללבישה, (מלבד השרוולים שהיו אורגים אותם בנפרד ומחברים אחר כך בתפירה לבגד).

נתגעלו אין מכבסין לא בנתר ולא באהל: אם בגדי הכהונה התלכלכו, לא מכבסים אותם בחומרי כביסה. בגלל שבגד מכובס אינו יפה כמו בגד חדש ו'אין עניות במקום עשירות'. קושיא: **הא במים מכבסין:** מדוייק מהברייתא שבמים בלבד בלי חומרי כביסה, כן מכבסים אותם. אך זה לא יתכן! כי אם אין עניות במקום עשירות, כל שכן שאין לעשות כיבוס במים שאינו מצחצח את הבגד כמו עם חומרי כביסה.

אביי מתרץ: כוונת הברייתא לא במה מכבסים אלא באיזה מצב מכבסים. דהיינו אם הלכלוך הוא מועט שמספיק לו כיבוס במים, מותר לכבס אותו אפילו בחומרי כביסה. אבל אם הלכלוך גדול שצריך לכבס אותו בחומרים, אסור לכבס אותו בכל מקרה.

הברייתא ממשיכה: ויש אומרים אין מכבסין אותן כל עיקר שאין עניות במקום עשירות.

*

ת"ר מעיל כולו של תכלת היה, שנאמר "ויעש את מעיל האפד... כליל תכלת". שוליו כיצד? כיצד היו עשויים שולי המעיל של הכהן הגדול?

ועושה אותן כמין רימונים שלא פיתחו פיהן: כמין רימונים שעדיין לא התחילו להיפתח. [דרך הרימונים כשהם נשארים באילן לאחר גמר בישולם הם נפתחים מאליהם].

וכמין קונאות של קנסות שבראשי תיבוקות: כפתורים עשויים כמין תיק של נחושת שעושים בסוף בית יד של רומח, והתיבוקות תולים אותו בראשי כובעי נצרים ומשחקים בזה כאילו הוא קסדה למשחקי המלחמה שלהם.

זגין: פעמון קטן. עינבלין: מה שתלוי בתוך הפעמון להשמיע קול.

אמר רבי עיניני בר ששון, כמחלוקת כאן כך מחלוקת במראות נגעים: כלומר כשם שנחלקו התנאים לגבי מספר הפעמונים ורימונים שהיו על שולי המעיל, כך נחלקו התנאים במספר מראות הנגעים המטמאים, שרבי דוסא בן הרכינס אומר שלושים ושש, ועקביא בן מהללאל אומר שבעים ושנים. [הסיבה שהגמ' תולה את מראות נגעים במעיל, לפי שהמעיל בא לכפר על לשון הרע, ונגעים באים בעוון לשון הרע. תוס'].

ואמר רבי עיניני בר ששון, למה נסמכה פרשת קרבנות לפרשת בגדי הכהונה: בפרשת צו נאמר "זאת תורת העלה", "זאת תורת החטאת", "זאת תורת האשם", "זאת תורת זבח השלמים", ואח"כ נאמר "קח את אהרן ואת בניו ואת הבגדים".

הגמ' מבארת:

כתונת מכפרת על שפיכות דם, שנאמר "וישחטו שער עזים ויטבלו את הכתנת בדם": טבילה היא הכפרה, ויש כאן רמז לעתיד שכפרת שפיכות דמים היא ע"י הכתונת.

מכנסים מכפרין על גילוי עריות, שנאמר "וְעָשָׂה לָהֶם מִכְנָסִי בְּדַלְכָּסוֹת בְּשָׂר׃ עֲרוּהָ": לחפות על גילוי עריות.

מצנפת מכפרת על גסי הרוח מנין, אמר רבי חנינא יבא דבר שבגובה ויכפר על גובה: המצנפת מונחת בראשו של הכהן שהוא מקום גבוה, והיא מכפרת על גבהות הלב (= גסות הרוח).

אבנט מכפר על הרהור הלב היכא דאיתיה: האבנט היה מונח כנגד הלב, והוא מכפר על היכן שהוא נמצא דהיינו על הרהור הלב.

חושן מכפר על הדינין (= עיוות הדין), שנאמר "וְעָשִׂיתָ חֹשֶׁן מְשֻׁפָּט": שמכפר על המשפט.

אפוד מכפר על עבודת כוכבים, שנאמר "אֵין אַפּוּד וְתִרְפִּים": כלומר אם אין אפוד נגלה עוון התרפים (= עבודה זרה), אבל אם יש אפוד אין תרפים.

מעיל מכפר על לשון הרע מנין, א"ר חנינא יבא דבר שבקול (= הפעמונים התלויים במעיל ומשמיעים קול), ויכפר על קול של לשון הרע.

וציץ מכפר על עזות פנים, שבציץ כתיב "וְהָיָה עַל מִצַּח אֶהְרֹן", ובעזות פנים כתיב "וּמִצַּח אִשָּׁה זֹנָה הָיָה לָּהּ מֵאַנַּת הַכָּלִים".

קושיא על רבי עיניני בר ששון: איני, והא"ר יהושע בן לוי: שני דברים לא מצאנו להם כפרה ע"י קרבנות, אבל מצאנו להם כפרה ע"י דבר אחר, והם שפיכות דמים ולשון הרע, שפיכות דמים מתכפרת ע"י עגלה ערופה, ולשון הרע מתכפר ע"י קטורת.

יבא דבר שבחשאי ויכפר על מעשה חשאי: קטורת היתה נעשית בחשאי, שהכהן הגדול היה לבדו בהיכל בשעת הקטרת הקטורת, ואפילו בין האולם ולמזבח היה אסור לשום אדם להיות שם באותה שעה, והיא תכפר על לשון הרע שאדם מדבר על חבירו בחשאי.

הגמ' מסכמת את הקושיא:

קשיא לשון הרע אלשון הרע, קשיא שפיכות דמים אשפיכות דמים: שרבי עיניני בר ששון אמר שהמעיל מכפר על לשון הרע, וכתונת על שפיכות דמים, ואילו רבי

יהושע בן לוי אמר שקטורת מכפרת על לשון הרע, ועגלה ערופה על שפיכות דמים.

תירוץ: לא קשיא, הא דידיע מאן קטליה הא דלא ידיע מאן קטליה: לגבי שפיכות דמים לא קשה, לפי שאם יודעים מי ההורג אין העגלה ערופה מכפרת אלא הכתונת מכפרת על הציבור שלא יענשו, ואם לא יודעים מי ההורג העגלה ערופה מכפרת.

לפני שהגמ' מתרצת את הקושיא על לשון הרע, היא מקשה:

קושיא: אי דידיע מאן קטליה בר קטלא הוא: והרי אם יודעים מי ההורג חייבים להרוג אותו, ואם לא הורגים אותו הציבור נענש על כך, שנאמר "וְלֹאֲרֹץ לֹא יִכְפֹּר לְדָם אֲשֶׁר שִׁפְךָ בָּהּ כִּי אִם בְּדָם שִׁפְכוּ".

תירוץ: במזיד ולא אתרו ביה: מדובר שהוא הרג במזיד ולא התרו בו קודם לכן, שבמקרה כזה אינו חייב מיתה בבית דין, ועל זה הכתונת מכפרת, וההורג נענש שבאים עליו נגעים.

קעת הגמ' מתרצת את לשון הרע:

ולשון הרע אלשון הרע נמי לא קשיא: ולגבי לשון הרע גם לא קשה, הקטורת שהיא בחשאי מכפרת על לשון הרע שבצנעא, שהוא דבר שבחשאי, והמעיל שיש בו פעמונים שמשמיעים קול, מכפר על לשון הרע שבפרהסיה שהוא דבר שנאמר בקול.

הדרן עלך המזבח מקדש 🙏